

gondos előkészítésre. Ne állítsuk soha a gyermeket idő előtti, váratlan, túl nehéz és kelőn elő nem készített feladatok elé. Előfordul, hogy amikor megtanítottuk olvasni az o, a, ó, l betűket és egyenkint írni, akkor a következő sorba már leíratjuk az alábbi szavakat: ló, lő, el, vagy öl, olló, alól és azt kívánjuk a gyermekektől, hogy azt ők is leírják. Ha ezt a feladatot nem készítettük elő kellőképpen, akkor ez indokolatlan, súlyos követelés, túlterhelése a gyermeknek, amelynek sokan nem tudnak eleget tenni. Hiszen eddig nem írt szavakat a gyermek. Az írás technikáját, a betűkapcsolást soha nem csinálta. Ilyenkor a tanuló nem ír, hanem csak szövegein másol. Leír egy vonalat és a táblára néz, aztán folytatja. En hogyan segíték ilyenkor a gyermekeket? — Ekkor kamatozik a hosszadalmas, alapos hang- és betűkapcsolásom. Minden leírandó szavat a mozgatható betűkön betűnkint hangosan, alaposan begyakorolunk. Tisztázzuk a leírandó betűket, a betűk sorrendjét és ezt addig végezzük, amíg minden gyermek, köztük a leggyengébbek is nagyon jól, pontosan nem tudják. Eleinte inkább csak egy-két szót íratok, de azt aztán ilyen előkészítés után addig, amíg valamenynyit tanítványom magabiztosan nem tudja írni. Épp úgy, mint a hangkapcsolásnál, most itt is türelem és idő szükséges a sikerhez. Így tanulnak meg minden egyes szót leírni a gyermekek december közepéig.

A téli szünet után megtanítom gyermekeimet nyomtatott szöveg folyamatos leírására. Azonban ezt is átmenettel teszem, nem egyszerre követelve túlsókat. Kirakom nyomtatott betűkkel a sínre pl. az „étel” szót. Ugyanakkor leírom a táblára írott betűkkel: „étel”. Ezután elolvassuk közösen, egymásután mindkét szót és utána letörölöm a táblát. A sínben csak a nyomtatott betűs „étel” szó marad, arról kell a gyermekeknek írott betűkkel írniok. Hányan megkérdezték első ízben, hogy nyomtatott betűvel írják? Újra és újra megmutattam írott betűvel a tennivalót. A második órán, a gyengébbek a harmadik, negyedik órán már kivétel nélkül tudják, hogy nyomtatott betűt olvasunk és írott betűvel írunk. A negyedik, ötödik órán már nem írtam le a szót, csak kiraktam nyomtatott betűkkel. Egy-két hét múlva ilyen előkészítés után a leggyengébb tanítványaim is könnyedén másolnak nyomtatotról írott szavakat. Ekkor kezdünk csak szavakat írni diktálás után.

A diktálásra sem lehet azonban csak úgy minden fokozat nélkül áttérni. Jónak tartom az úgynevezett „fejből való” íratást. A leírandó szót kirakom a sínbe. A gyermekek megmondják hány betűből áll. Azután letakarom a szót és a gyermekek emlékezetből leírják. Ezt gyakoroljuk néhány hétiig, amíg

minden gyermek jól nem tudja. Csak ezután térünk rá arra, hogy fejből három-négy szóból álló mondatot írjanak le a tanulók. Hogyan tanítom meg az emlékezetből, a „fejből” való írást túlterhelés nélkül? Ennek is nagy sora van. Leginkább az aznap olvasott szöveg alapján mondunk egy rövid mondatot. Például: „télén esik a hó”. Megállapítjuk, hogy négy szó. A táblára négy vonalat húzok.

Elmondjuk a láthatatlan mondatot: Télén esik a hó. Külön is elmondjuk az első, a második, a harmadik és a negyedik szót. Aztán megállapítjuk, hogy az első szó öt betű és a vonalon kipontozzuk, még az írásjeleket is kitesszük a pontok fölé. Ugyanígy sorra vesszük a többi szót is: A tábla képe:

Ezután szótagolva elolvassuk a látható mondatot. Megbeszéljük, hogy a mondatokat nagy betűvel kezdem és mit teszok a végére. Erre az eljárásra is minden évben szántam néhány hetet áprilisban, még ha az tanmeneti tekintetben nehezen is volt megvalósítható.

Ennek az eljárásnak a következtében is tanítványaim oly tökéletesen megtanulnak írni, hogy nem kell a gyermekeknek a második osztályban különösebb nehézségekkel küzdeniök és nem kell minden betűért a táblára nézni még a harmadik osztályban is, mint azoknak a gyermekeknek, akik az első félévben nem voltak képesek megtanulni fejből írni. Amelyik gyermek nem tud „fejből” írni, az nem tud könnyen olvasni sem.

Ez persze olyan eljárás, ami a tanítótól kíván nagy munkát és nem a szülőktől.

Akik ezt a kis cikket elolvasták, sokan ósdi tanítónak gondolhatnak. De Akasztón tudják, hogy én minden tanítványomat megtanítom olvasni és írni, még a leggyengébbeket is. És az én gyermekeim nincsenek túlterhelve, de a szülőknak sem kell otthon tanítaniok gyermekeiket olvasni. Ha pedig megtanítottam gyermekeimet olvasni és írni, akkor mindből lehet másodikos. Így küzdök én az első osztályomban a bukás ellen.

Bakay Mária tanítónő, Akasztó

A SZÜLŐI ÉRTEKEZLETEKRŐL

(Hozzászólás Antal Istvánné kartársnő cikkéhez)

A Módszertani Közlemények III. évfolyam 3. számában Antal Istvánné kartársnő a „Fogadóórák jelentősége az első osztályban” címmel lényegében arra mutatott rá, hogy szoros kapcsolatot kell kiépíteni és fenntartani a szülőkkal, ha feladatainkat, főleg nevelési feladatainkat eredményesen akarjuk megvalósítani.

Kezdeményezése, módszere, mellyel a szülők az iskolához közel hozta, az oktató-nevelő munkával szemben és abban érdekeltté tette, azt igazolja, hogy a M. M. 141/1962. (M. K. 12.) M. M. számú utasításában a szülői értekezletről írottak félreértésre adhatnak alkalmat.

A hivatkozott miniszteri utasítás arról intézkedik, hogy az iskola vezetősége (igazgatósága) egy tanév alatt három esetben hívhatja össze a szülőket iskolai, illetve osztályértekezletre.

Antal Istvánné kartársnő ismertetéséből azt is megállapíthatjuk, hogy a szülőkkel való többszöri, rendszeres találkozás, megbeszélés szükséges, fontos, elengedhetetlen.

Feltétlenül különbséget kell azonban tennünk a szülői értekezlet és a szülőkkel való megbeszélés között.

Az M. M. által meghatározott számú és engedélyezett szülői értekezletek az iskolai, az osztályfőnöki (vezetői) és a szülői munkaközösség munkatervébe olyan beütemezendő alkalmak, amelyek — meghatározott időben — általánosságban tájékoztatjuk a szülőket az iskolát, illetve az osztályt érintő legfontosabb kérdésekről, egy-egy időszak alatt elért eredményekről és hiányosságokról.

Igaza van azonban Antal Istvánné kartársnőnek: ez így nem elegendő!

Még akkor sem lenne elegendő, ha nem állnánk az új Tanterv és az új Nevelési Terv bevezetése előtt.

Véleményem szerint a szülői értekezletek kérdését el kell választani a szülőkkel való beszélgetés kérdésétől.

Antal Istvánné kartársnő fogadóórái lényegében heti szülői megbeszélésekké alakultak át. Szerinte ez az első osztályban szükséges, hasznos és a szülők körében végül is kedvelté vált.

Azt hiszem bátran kimondhatjuk, hogy az M. M. ide vonatkozó utasítása nem tiltja meg és nem is akarja megtiltani egy nevelőnek sem azt, hogy menetközben, amikor annak szükségét látja megbeszélésre hívja össze az érdeklődő szülőket, vagy a szülők egy részét, vagy akár minden szülőt.

Az új Tanterv és Nevelési Terv bevezetése, az előttünk álló feladatok sikeres megvalósítása a szülők aktív segítségével nélkül lehetetlen.

Ebből az következik, hogy:

1. Ismertetni kell a szülőkkel a Tanterv és Nevelési Terv adott osztályra vonatkozó részét.

2. Időnként meg kell szabni a Nevelési Terv szülőkre háruló feladatait.

3. A tapasztalatokat meg kell beszélni, azokat értékelni kell, újabb feladatokat kell kijelölni.

4. Emelni kell a szülők pedagógiai ismereteit, kulturáltságát. Mindezeket — a megszabott három értekezleten kívül — kell megvalósítanunk.

Mi tehát a teendő?

1. Az M. M. által meghatározott három szülői értekezletet a munkatervekben előre rögzített idővel kell beütemezni. Ezek az értekezleteken az iskola, illetve az osztály szülőit a befejezett időszak (tanév eleje, félév, év vége) eredményeiről általában tájékoztatjuk.

2. A tantervi és nevelési tervi feladatok megvalósítása érdekében szükség szerint (vagy rendszeresen havonként, esetleg kéthetenként) megbeszélést tart az osztályvezető, osztályfőnök a szülőkkel (a szülők egy részével), a felmerült problémák által megszabott igény szerint.

Helyes, ha az osztályfőnök, osztályvezető ezeket a megbeszélési alkalmakat is beütemezi munkatervébe az év eleji első szülői értekezlet alkalmával a szülőkkel történt megállapodás alapján.

Ezek a megbeszélések nélkülözhetetlenek és nem lesznek megterhelőek sem a nevelő, sem a szülők számára, mert a kulturáltabb magatartású, kommunista erkölcs tulajdonságaival bíró ifjak kialakítása mind az iskolának, mind a szülőknek, de a társadalomnak is egyaránt fontos érdeke.

A fogadóórákat pedig hagyjuk meg rendeltetésének, mert ezek az alkalmak adnak lehetőséget a családlátogatáson kívül arra, hogy a szülő bizalmasabban, négy szemközt beszélhessen gyermeke problémáiról a nevelővel.

Gulácsy István vezető igazgató, Szeged.

